

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšla vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopoši, a do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettirvste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Nekaj o volilni preosnovi.

Celo šumo zborovanj je priredila Narodna stranka preteklo nedeljo po Slovenskem Štajerju in sicer, kakor pravi, z namenom, da pouči naše ljudstvo o nameravani volilni reformi v štajerskem deželnem zboru. Pred nami ležijo poročila o teh zborovanjih. Mnogo se je na teh shodih govorilo, toda eno je gotovo, da je še Narodna stranka sama potrebna temeljitega pouka o volilni reformi. Svoje najboljšje ljudi so poslali zadnjo nedeljo na zborovanja, toda njih govori nam dokazujejo, da njih inteligenca ne presega politične izobraženosti, ki jo dobi pri nas vsak obiskovalec naših socialnih kurzov. Slovenska krščansko-socialna zveza bi storila liberalni stranki in njenemu slabemu privesku veliko uslugo, ako bi za njene voditelje priredila poučni tečaj, da bi ne hodili več s prazno slamo med naše ljudstvo.

Le majhno kost hočemo vreči pred liberalce, da bodo imeli vsaj kaj glodati. Izjavljamo pa kaj, da je to, kar zapišemo, le naše zasebno mnenje, kajti odločilno besedo imajo v tem oziru govoriti le Slov. kmečka zveza in naši deželni poslanci. Ti pa še gotovo sedaj ne bodo javno pokazali svojih kart, ker bi jih videli tudi Nemci, pred katerimi jih je treba skrivati. Narodna stranka je seveda tako neumna, da se ni držala enake taktike. Hvala Bogu, da ni imela v rokah drugih kart kakor škartindolje, nasprotniki torej niso mogli nič videti, ker naši liberalci niso imeli nič pokazati.

Naše načelno stališče je: splošna in enaka volilna pravica za deželni zbor. Vemo pa, da nam vlada tega še danes neče dovoliti. Vsled tega moramo iskati tako volilno reformo, ki bi naši načelni zahtevi po splošni in enaki volilni pravici najbližja. Vede ti moramo tudi, kaj hoče ohraniti vlada na dosedanjih volilnih redih. To so edino le predprave veleposeststva. Vlada še hoče nadalje imeti v deželnih zborih sebi poslušno veleposestniško kurijo.

Računati moramo torej z veleposestniško kurijo! Toda zahtevati pa nam je vendar obenem, da se ta skupina modernizira, da pridejo v to skupino vsi veleposestniki in ne samo oni, ki so v deželni deski. To se bo dalo doseči. Tudi od tega ne smemo odstopiti, da se narodni manjšini slovenskih veleposestnikov postavno zagamej razmerno število zastopnikov.

Če zagamejmo vladi veleposestniško skupino, četudi moderniziramo, in sebi razmerno število zastop-

nikov v veleposeststvu, potem pa ni nobene ovire, da se za vse druge volilce vpelje splošna in enaka volilna pravica nekako po vzoru novega volilnega reda za državni zbor. Pravimo „nekako po vzoru“, ker nam ta red ni povsem vzoren.

V državni zbor volimo Štajerci 30 poslancev, izmed teh Slovenci sedem. Volilni okraj bi lahko ostali, samo da vsak okraj voli po dva poslance. Slovenci v kmečkih občinah torej 14. Za naše slovenske volilce po trgih in mestih bi morali izvojevati seveda tudi primerno, postavno zajamčeno zastopstvo.

Samo volilna reforma, na tej podlagi izpeljana, bi pri sedanjih razmerah dala Slovencem vsaj nekoliko primerno zastopstvo v deželni zbornici.

Se enkrat pa izjavljamo, da so to le zasebne misli pisatelja teh vrstic, ki ni hotel nikakor s tem segati v pravice Slov. kmečke zveze in njenih deželnih poslancev, katerim gre tukaj odločilna beseda. Pisatelju je segala le velikanska ubožnost na pametnih mislih, ki jo je pokazala Narodna stranka zadnje nedeljo na svojih zborovanjih, globoko v srce, in iz usmiljenosti do duševne revščine naših liberalcev je napisal svoje misli o volilni reformi za štajerski deželni zbor. Kurzovec.

Politični ogled.

— **Delegacije** bodo sklenile svoje zasedanje dne 2. ali 3. marca.

— **Državni zbor**, ki se snide 17. marca, se bo bavil s proračunom, delavskim ministrom in trgovinsko pogodbo s Srbijo. Upati je, da državni zbor reši proračun do velikonočnih počitnic.

— **Kranjsko**. Pri deželnozborskih volitvah v skupini kmečkih občin so pri volitvi dne 21. t. m. zmagali z velikansko večino vsi kandidati Slovenske ljudske stranke, katere smo priobčili v zadnji številki. Vsi katoliški kandidati so dobili 17.446 glasov; liberalnih, socialdemokratskih, takozvanih neodvisnih in razcepljenih pa je bilo komaj 3244. V okraju Vipava in Idrija, kjer je pred 6 leti zmagal liberalce, je izvoljen kandidat S. L. S. z 1061 glasovi, liberalni kandidat je dobil komaj 454 glasov. Liberalizem je na Kranjskem popolnoma poražen. Vri štajerski kmetje, posnemajte pri prihodnjih deželnozborskih volitvah kranjske tovariše!

— **Goriško**. Na Goriškem bodo deželnozborske volitve: dne 2. marca v splošni skupini; kandidati S. L. S. stranke so: dr. Anton Brečelj, zdravnik v Gorici, Jožef Fon, državni poslanec v Gorici, in dr. Fr. Pavletič, odvetnik v Gorici. Kmečke občine volijo dne 4. marca; kandidati S. L. S. so: dr. Ant. Gregorič, državni poslanec v Gorici, Anton Kosmač, župan v Cerknici, za tolminsko glavarstvo, Iv. Berbuč, deželni odbornik v Gorici, Anton Klančnik, župan v Podgori, Miha Zega, posestnik v Kanalu, za goriško glavarstvo. Skupina trgov voli dne 6. marca; S. L. S. podpira kandidata Leopolda Jonko, veleposestnika v Boveu. Liberalci so že tudi večinoma povsod postavili svoje protikandidate.

— **Na Češkem** so bili pri deželnozborskih volitvah liberalni mladočehi popolnoma poraženi. Največ poslancev je pridobila agrarna stranka.

— **Volitve na Tirolskem**. Dne 19. t. m. so se pričele deželnozborske volitve na Tirolskem in sicer v kmečkih občinah. Do sedaj je izvoljenih 22 krščanskih socialcev, 6 italijanskih konservativcev in 4 pristaši italijanske krščanske ljudske stranke. Zmagal ni noben liberalce.

— **Italijanski sosed**. Italijansko obrežje ob Jadranskem morju, osobito pa beneške lagune, so že nekaj časa sem popolnoma pripravljeni za vojsko. Utrdbe so preskrbeli z novimi topovi, lagune so zaprle z minami in s torpedi. Izdelani so tudi načrti za napad in obrambo glede na skupno sodelovanje italijanske armade in mornarice. Grade se podmorski čolni za obrambo pristanišč in lagun. Italijani imajo v Avstriji veliko vohunov in so zelo dobro poučeni o vsem, kar se zgodi v naši armadi. Italijanski vojaški list nam to dokazuje. List objavlja dopis iz Avstrije, ki izvaja: „Avstrijskemu generalnemu štabu ni ostalo prikrito, da je italijansko obrežje od Benetk do Brindisija našpikano s težkimi topovi. Zato pa hoče bolj utrditi opiralnišča avstrijskega brodovja in pa dalmatinsko obrežje. Vojaške oblasti so premestili v Šibenik, ker niso bile dovolj varne v Zadru.“

— **Svobodomiselná država**. Na severnem Francoskem obiskuje šolo izmed 305.000 otrok samo 252.000. Ostalih 53.000 nihče ne poučuje. Vzrok: manjka šol, ker so se zatrle redovne, država pa denarja nima, da bi nove zgradila. V okraju Herault se o šolski obveznosti niti govoriti ne more. Ne sme se pa misliti, da branijo verski stariši otrokom v šolo — ne — ravno svobodomiselní o šoli ne marajo nič vedeti.

Podlistek.

Kmečki kralj Matija Gubec.

Iz hrvatskega Marko Krajac.

(Dalje.)

Tako kriči in preklinja nad njim Lolič ter pokliče svojo ženo, ki je stala s Tahom nedaleč proč, pa ji preda konja.

Kakor najspretnější dragonec zajaše žena konja in ga zapodi po cesti.

Župnik se komaj vzdigne s tal. S solzami v očeh gleda divjo ženo ter jo s sklenjenimi rokami prosi, naj ne muči dalje ubogega konja in naj mu ga da nazaj.

Hudobno se režaje se postavi kastelanka pred župnika, rekoč: Konj mi zelo ugaja! ter požene žival še besneje.

Zdaj se obrne župnik k Tahu, ki ga je s porgljivim nasmehom gledal in ga prosi, naj ne dopusti, da grajski ljudje pred njegovimi očmi kakor razbojniki siloma jemljejo tuje blago!

Tah se še hudobneje zareži pa pravi:

Kje stoji v svetem pismu, da moraš imeti ti konja? Namaži si parklje s svetim oljem, pa dobiš perutnice!

V tem prižene Lolička konja nazaj, češ, da ji ni treba konja, ker jih je na gradu že itak prav mnogo, pač pa ji je treba denarja za velikonočni kruh.

Koliko mi daste za konja?, ga vpraša, reže se.

Knežič je ostrmel! Kako naj on kupi konja, ki je vendar po vsej božji in človeški pravici njegov? Ko pa mu Tah reče, da ni drugače, kakor da izveže mošnjo, seže starček globoko v suknjin žep, potegne iz njega mošnjiček s petimi ubogimi dolarji, ki jih ponudi blazni ženi:

Evo, vzemite, to je vse, kar sem si z velikim trudom prihranil za Velikonoč!

Žena skoči s konja, zgrabi pohlepno za denar, oropan starček pa potrj zajaše zopet konja in krene proti Zagrebu.

Tah, kastelan in kastelanka pa so še dolgo klicali za njim:

Ali te nismo dobro oskubli, črnc farški?

V tem pride Peter Bošnjak, in naznani Tahu, da Stubičani nočejo dati iz rok ključev od svojih kleti. Grajsčak visoko vzdigne glavo rekoč:

Bomo videli, ali mi bodo pokorni ali ne! Letošnjo Velikonoč praznujemo v Stubici!

XII.

„Pri priči mi predajte kletne ključ!“

Napočila je Velikonoč, praznik pravne daritve. Daleč po bregovih se je razlegal glas zvonov gornjestubiške cerkve, ki stoji sred trga. Ali danes se zdi, kakor da ne vabijo k veselemu slavlju, ampak k največji žalosti.

Ljudje gredo v cerkev, ali žalostni in potrli. Tah je zapovedal, naj se po maši zberejo pred cerkvijo vsi gospodarji in naj mu oddajo ključ od svojih vinskih kleti.

Susjed in Brdovec je že oropal ta pesjanski grajsčak, zdaj pride vrsta na Stubice.

Grdak je svetoval kmetom, naj ne dajo ključev, Tah pa pravi, kdor se protivi, izgubi svojo glavo.

Sila ljudstva se je zbrala v cerkvi. Vsakdo moli tiho svojo molitvico, med njimi tudi Matija Gubec.

Pred cerkvijo stoji četa štajerskih mušketirjev, pred njimi na konju Tah.

Maša je končana, a ljudstvo ne gre iz cerkve. Tah zapove mušketirjem, naj iztirajo ljudstvo s silo iz cerkve. Mušketirji pridre v cerkev ter začnejo goniti ljudstvo s pestmi, puškinimi kopiti in grobimi kletvami — kakor zabito živino — iz božjega hrama.

Župnik kleči pred oltarjem, dviga roke k Rešniku sveta, šepče vroče molitev za svoje ovčice in gorke njegove solze močijo mrzli oltarni kamen.

Visoko dvigne Tah glavo in zaupije:

Psi kmečki, ali ste slišali mojo zapoved? Pri priči mi predajte kletne ključ!

Tedaj stopi pred grajsčaka visok, belolas starec in reče:

Kralju smo dali, kar je kraljevega, gospodu, kar je gospodovega, a to je naše, tega ne damo!

Ne damo, tako nam Bogal, zakliče Gubec in vzdigne roko.

Ne damo, ne damo!, zagrmí vsa množica z obupnim glasom.

Tah zažene svojega konja takoj za četo in zapove:

Streljajte! Udarite! Pobijte pse tlačanske!

Mušketirji namerijo puške, množica strahu za trepeče. V hipu zagrmí strašen strel, dim zakrije